

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ

Łódź, dnia 30 października 2017 r.

RŁO-611-501()/16/AM

DECYZJA NR RŁO 4/2017

- I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) w związku z art. 33 ust. 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się postanowienia wzorców umów stosowane przez Arkadiusza Kolatorowicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą CANDOUR COLLEGE INVESTMENT ARKADIUSZ KOLATOROWICZ z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim, o treści:

1. „Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: zaciągania zobowiązań w imieniu osoby udzielającej pełnomocnictwa, w tym przeprowadzania transakcji zakupu spółek handlowych na rzecz udzielającego pełnomocnictwa”,
2. „Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: występowania w moim imieniu przed wszystkimi Władzami i Urzędami Administracji Państwowej i Sądowniczej, Instytucjami, Podmiotami gospodarczymi, Bankami, Sądami Powszechnymi i Komornikami”,
3. „Na podstawie art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r., nr 72, poz. 665 ze zm.) uprawniam Wierzyciela do przekazywania C.C. Investment Arkadiusz Kolatorowicz, informacji objętych tajemnicą bankową, dotyczących mojej osoby w związku ze zobowiązaniami finansowymi wynikającymi z zawartych przeze mnie umów kredytowych”,
4. „Wysokość i termin wypłaty prowizji zostaną określone w aneksie do niniejszej Umowy”

za niedozwolone postanowienia umowne, co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, i zakazuje się ich wykorzystywania.

- II.** Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) w związku z art. 33 ust. 5 i 6 tej ustawy nakłada się na Arkadiusza Kolatorowicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą CANDOUR COLLEGE INVESTMENT ARKADIUSZ KOLATOROWICZ z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia poprzez doręczenie konsumentom będącym w dniu uprawomocnienia się decyzji stronami obowiązujących umów zawartych na podstawie wzorca umowy pn. „Umowa stałego zlecenia o świadczenie usług”, którego integralną częścią jest wzorzec pn. „Pełnomocnictwo”, listem poleconym, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji, imiennie adresowanej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wskazanych w pkt I niniejszej decyzji.
- III.** Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) w związku z art. 80 tej ustawy oraz stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 ww. ustawy, a także na podstawie art. 263 §1 i art. 264 §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1257) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

obciąża się Arkadiusza Kolatorowicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą CANDOUR COLLEGE INVESTMENT ARKADIUSZ KOLATOROWICZ z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim **kosztami** opisanego w punkcie I decyzji **postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 43,30 zł** (słownie: czterdzieści trzy złotych 30/100) i zobowiązuje się **Arkadiusza Kolatorowicza** do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z zawiadomieniem złożonym przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej: „Prezesem Urzędu” – wszczął postępowanie wyjaśniające o sygn. RŁO-405-26/15/AM w celu wstępnego ustalenia, czy działania Arkadiusza Kolatorowicza w zakresie stosowanych wzorców umów nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniając podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach lub wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W toku tego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu ustalił, iż Arkadiusz Kolatorowicz jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą CANDOUR COLLEGE INVESTMENT ARKADIUSZ KOLATOROWICZ z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim (dalej: Arkadiusz Kolatorowicz, albo Przedsiębiorca) polegającą na udzielaniu konsumentom pomocy prawnej w postępowaniach cywilnych i egzekucyjnych. W tym zakresie zawiera z konsumentami umowy posługując się wzorcem umowy pn. „Umowa stałego zlecenia o świadczenie usług”, którego integralną częścią jest wzorzec pn. „Pełnomocnictwo”.

Dokonana przez Prezesa Urzędu analiza tych wzorców umowy wykazała, że mogą one zawierać niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 ustawy

z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz.U. z 2017r., poz. 459 z późn. zm.) - dalej: k.c.

Mając na uwadze dokonane na etapie postępowania wyjaśniającego ustalenia, Prezes UOKiK postanowieniem Nr RŁO Nr 1/611-501/16 z dnia 18 sierpnia 2016 r. (dalej: Postanowienie) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Arkadiusza Kolatorowicza niedozwolonych postanowień wzorców umów określonych w pkt I sentencji niniejszej decyzji, o czym zawiadomił Przedsiębiorcę. Przedsiębiorca nie ustosunkował się do przedstawionych zarzutów. Pismem z dnia 18 lipca 2017 r. Prezes Urzędu przedstawił przedsiębiorcy Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów, w którym zawarł ustalenia faktyczne i prawne dokonane w postępowaniu oraz poinformował o planowanym rozstrzygnięciu. Przedsiębiorca nie ustosunkował się do Szczegółowego Uzasadnienia Zarzutów. Pismem z dnia 21 sierpnia 2017 r. Prezes Urzędu poinformował przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Arkadiusz Kolatorowicz jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą CANDOUR COLLEGE INVESTMENT ARKADIUSZ KOLATOROWICZ z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim (dalej: Arkadiusz Kolatorowicz) polegającą na udzielaniu konsumentom pomocy prawnej w postępowaniach cywilnych i egzekucyjnych, co polega na prowadzeniu postępowań ugodowych z wierzycielami klientów, reprezentowanie klientów przed sądami, weryfikacji prawidłowości prowadzonych postępowań egzekucyjnych zwłaszcza w zakresie naliczonych kosztów postępowań egzekucyjnych. Podmioty, z jakimi Arkadiusz Kolatorowicz podejmuje negocjacje w imieniu swoich klientów to komornicy, firmy windykacyjne i banki. Taki zakres działalności potwierdza przekazany przez Arkadiusza Kolatorowicza wzór „Umowy stałego zlecenia o świadczenie usług”, z którego wynika, że Arkadiusz Kolatorowicz, jako zleceniobiorca zobowiązany jest do przeprowadzania restrukturyzacji zadłużeń wynikających z zaciągniętych kredytów i innych zobowiązań finansowych oraz przeprowadzania negocjacji w sprawie zadłużeń z tytułu zawartych umów kredytowych.

Arkadiusz Kolatorowicz zawiera z konsumentami umowy posługując się wzorcem umowy pn. „Umowa stałego zlecenia o świadczenie usług”, którego integralną częścią jest wzorzec pn. „Pełnomocnictwo”. We wzorcach tych znajdują się postanowienia o następującej treści:

1. „*Pełnomocnictwo*” – „Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: zaciągania zobowiązań w imieniu osoby udzielającej pełnomocnictwa, w tym przeprowadzania transakcji zakupu spółek handlowych na rzecz udzielającego pełnomocnictwa”,
2. „*Pełnomocnictwo*” – „Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: występowania w moim imieniu przed wszystkimi Władzami i Urzędami Administracji Państwowej i Sądowniczej, Instytucjami, Podmiotami gospodarczymi, Bankami, Sądami Powszechnymi i Komornikami”,
3. „*Pełnomocnictwo*” – „Na podstawie art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r., nr 72, poz. 665 ze zm.) uprawniam Wierzyciela do

przekazywania C.C. Investment Arkadiusz Kolatorowicz, informacji objętych tajemnicą bankową, dotyczących mojej osoby w związku ze zobowiązaniami finansowymi wynikającymi z zawartych przeze mnie umów kredytowych”,

4. „Umowa stałego zlecenia o świadczenie usług” – „Wysokość i termin wypłaty prowizji zostaną określone w aneksie do niniejszej Umowy”.

Arkadiusz Kolatorowicz prowadzi działalność na terenie całego kraju.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Interes publiczny

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229, dalej: ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów) jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publiczny.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ww. ustawy, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana przez Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku.

W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa dotyczy interesu publicznego, wiąże się bowiem z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy mogli być narażeni na skutki stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Praktyki stosowane przez Przedsiębiorcę dotyczyły nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, tj. nieoznaczonej grupy konsumentów, którzy chcieliby skorzystać z jego oferty i zawrzeć stosowną umowę zlecenia.

W niniejszej sprawie uzasadnione zatem było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.). W myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że Arkadiusz Kolatorowicz jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Arkadiusz Koloratorowicz prowadzi aktywną działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług prawnych. Z wyjaśnień Arkadiusza Koloratorowicza, jak i z zebranego przez Prezesa Urzędu materiału dowodowego wynika, że Arkadiusz Kolatorowicz świadczy usługi

prawne konsumentom. Arkadiusz Kolatorowicz jest wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Posiada zatem status przedsiębiorcy.

Ad I

Zakaz stosowania we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dziennik Urzędowy L 095, 21/04/1993 P. 0029 – 0034; **dalej: dyrektywa 93/13**), zgodnie z której treścią *warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta* (art. 3 ust. 1).

Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przepisem art. 385¹ § 1. k.c. *postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.*

Głównymi zatem przesłankami uznania danego postanowienia umowy za niedozwolone jest stwierdzenie, iż postanowienie to kształtuje prawa i obowiązki konsumenta, po pierwsze, w sposób **sprzeczny z dobrymi obyczajami**, pod drugie zaś **rażąco naruszając jego interesy**. Ponadto postanowienia te by mogły być uznane za niedozwolone **nie mogą określać głównych świadczeń stron**, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny i nie zostały z konsumentem uzgodnione indywidualnie.

Dla stwierdzenia danego postanowienia umowy jako niedozwolonego przesłanką sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok SN z 13 października 2010 r., I CSK 694/09).

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa UOKiK na podstawie art. 23b ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem *Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone*. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre

obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby – na podstawie ogólnych przepisów – w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny (por. wyrok SN z 19 marca 2007 r., III SK 21/06).

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...) czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804). W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03).

Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym nie można sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest ponadto sięgnięcie do dyrektywy 93/13, która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności (por. wyrok SA z 13 marca 2014 r., VI ACa 1733/13 i wyrok SOKiK z 26 maja 2015 r., XVII AmC 2615/14).

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04. Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ k.c. wskazując, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza **nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym**, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w **tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku**. Obie, wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określony przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków teoretycznie słabszej strony, czyli konsumenta.

Należy zgodzić się z opinią Sądu Apelacyjnego w Warszawie (sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem, do którego kierowany jest wzorzec umowy (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok SOKiK z 1 marca 2007 r., XVII AmC 12/06, LEX nr 311031).

Jak podkreśla się w orzecznictwie SN, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03, LEX nr 846537). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok SN z 8 listopada 2012 r., I CSK 49/12).

W niniejszej sprawie głównym świadczeniem jest świadczenie pomocy prawej, zaś głównym świadczeniem zleceniodawcy jest zapłata umówionego wynagrodzenia.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes Urzędu nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Arkadiuszem Kolatorowiczem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był, zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Arkadiusz Kolatorowicz wprowadził oceniane wzorce do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z ich wykorzystaniem.

Zasady oceny niedozwolonego charakteru postanowień umowy

Zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. W piśmiennictwie wskazuje się, że regulacja zawarta w przepisie art. 385² k.c. formułuje dyrektywę, aby nie dokonywać oceny poszczególnych postanowień, abstrahując od innych elementów. Tak więc przy ocenie zgodności z dobrymi obyczajami postanowień umowy lub wzorca umownego należy oczywiście wziąć pod uwagę całą ich treść. Ponadto, badanie nie może pomijać kontekstu towarzyszącego procesowi kontraktowania, stąd przepis art. 385² k.c. nakłada także obowiązek zwrócenia uwagi na okoliczności zawarcia umowy (np. szczególny czas lub

miejsce zawarcia umowy, w czasie akcji promocyjnej ograniczonej bardzo krótkim terminem dla złożenia oświadczeń) (tak: A. Olejniczak, Komentarz do art. 385² k.c. (w:) A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, Lec/el. 2014 r.).

Takie stanowisko wyraził także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 marca 2017 r. (sygn. akt IV CSK 285/16), który w uzasadnieniu orzeczenia wskazał, iż „ocena postanowień umowy dokonywana być powinna według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu umów pozostających z nią w związku, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich(...) Nie są objęte tą oceną kwestie związane z wykonywaniem umowy.”. Powyżej wskazana interpretacja zgodna jest z intencją ustawodawcy europejskiego. Przepis art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L. 1993.95.29) w brzmieniu sprostowanym¹ stanowi o tym, że nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której jest zależna.

Podobnie winno się rozpatrywać przesłanki stwierdzenia rażącego naruszenia interesów konsumentów. Rażące naruszenie interesów konsumentów należy uznać za wadę pierwotną istniejącą w momencie zawierania umowy, dla oceny której okoliczności powstałe później – na etapie jej wykonywania – nie powinny mieć znaczenia.

W niniejszej sprawie dla oceny niedozwolonego charakteru postanowienia wzorca umowy istotne są zatem okoliczności istniejące w chwili zawarcia umowy a nie sposób, w jaki Arkadiusz Kolatorowicz faktycznie wykonuje umowy.

Klauzule szare

Katalog przykładowych klauzul abuzywnych określony w art. 385³ k.c. zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych.

Jak wynika z orzecznictwa SN, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów (wyrok SN z 11 października 2007 r., III SK 19/07, LEX nr 496411).

¹ por. Sprostowanie do dyrektywy Rady 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich Dz. U. UE L. 2016.276.17, Polskie wydanie specjalne, rozdział 15, tom 2, s. 288; sprostowanie ukazało się w dniu 13 października 2016 r. na stronach <http://eur-lex.europa.eu//>

Ocena postanowień umowy stosowanych przez przedsiębiorcę

Ad I.1.

„Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: zaciągania zobowiązań w imieniu osoby udzielającej pełnomocnictwa, w tym przeprowadzania transakcji zakupu spółek handlowych na rzecz udzielającego pełnomocnictwa”

Wskazane postanowienie nie znajduje uzasadnienia mając na uwadze charakter i cel podejmowanych przez Arkadiusza Kolatorowicza czynności, a także biorąc pod uwagę pozostałe postanowienia stosowane we wzorze „Pełnomocnictwo”.

Jak już wskazano, zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Z wyjaśnień udzielonych przez Arkadiusza Kolatorowicza wynika, że przedmiotem jego działalności jest prowadzenie postępowań ugodowych z wierzycielami klientów, reprezentowanie klientów przed sądami, weryfikacja prawidłowości prowadzonych postępowań egzekucyjnych zwłaszcza w zakresie naliczonych kosztów postępowań egzekucyjnych. Z treści tych wyjaśnień wynika ponadto, że podmioty, z jakimi Arkadiusz Kolatorowicz podejmuje negocjacje w imieniu swoich klientów to komornicy, firmy windykacyjne i banki. Taki zakres działalności potwierdza przekazany przez Arkadiusza Kolatorowicza wzór „Umowy stałego zlecenia o świadczenie usług”, z którego wynika, że Arkadiusz Kolatorowicz, jako zleceniobiorca zobowiązany jest do przeprowadzania restrukturyzacji zadłużeń wynikających z zaciągniętych kredytów i innych zobowiązań finansowych oraz przeprowadzania negocjacji w sprawie zadłużeń z tytułu zawartych umów kredytowych. W rezultacie, zawarcie w „Pełnomocnictwie” wskazanego postanowienia rażąco narusza interesy konsumentów, albowiem mając na uwadze treść umowy, jak i okoliczności zawarcia umowy (rodzaj oferowanych przez Arkadiusza Kolatorowicza usług) postanowienie to jest nieprecyzyjne (zbyt szerokie) i upoważnia przedsiębiorcę do działań takich jak zaciąganie zobowiązań w imieniu osoby udzielającej pełnomocnictwa, w tym przeprowadzania transakcji zakupu spółek handlowych, które to działania nie mają związku z zawartą umową stałego zlecenia. Powyższe może prowadzić do podejmowania przez Arkadiusza Kolatorowicza działań w imieniu i na rzecz konsumenta, które są sprzeczne z celem zawarcia umowy stałego zlecenia np. nabywania przez Arkadiusza Kolatorowicza udziałów albo akcji spółek handlowych w imieniu i na rzecz klienta, co pozostaje bez związku z restrukturyzacją zadłużeń z umów kredytowych i prowadzeniem negocjacji z wierzycielami. Trzeba dodatkowo podkreślić, że w świetle postanowień wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę konieczne jest udzielenie pełnomocnictwa obejmującego swoim zakresem wszystkie opisane w nim czynności.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać zasadę jasnego i precyzyjnego formułowania warunków umowy.

Uprawnienia przedsiębiorcy wynikające z umowy zawartej z konsumentem powinny być określone w sposób rzetelny i jednoznaczny. Zaniechanie w tym zakresie może prowadzić do jednostronnego ustalania przez przedsiębiorcę jego uprawnień wynikających z umowy, a w konsekwencji prowadzić do podejmowania przez przedsiębiorcę na rzecz konsumenta działań, których konsument nie może przewidzieć i na które konsument nie wyraża zgody. Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że w okolicznościach tej sprawy zakresem pełnomocnictwa powinno być objęte wyłącznie to, co jest przedmiotem zawartej z konsumentem umowy stałego zlecenia. Zakres świadczonych przez Arkadiusza Kolatorowicza usług nie uzasadnia stosowania wzoru pełnomocnictwa, który upoważnia go do tak szerokiego działania na rzecz konsumentów.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na umożliwieniu przedsiębiorcy podejmowania działań w zakresie nieuzgodnionym z konsumentem w umowie. Trzeba zauważyć, że w stosunkach z osobami trzecimi Arkadiusz Kolatorowicz posługuje się co do zasady wyłącznie dokumentem „Pełnomocnictwa”. Otrzymujący pełnomocnictwo nie jest w stanie ocenić, czy pomiędzy treścią „Pełnomocnictwa” a treścią „Umowy stałego zlecenia o świadczenie usług” istnieją rozbieżności.

Oceniając wskazane postanowienie należy mieć na uwadze okoliczność, iż klientami Arkadiusza Kolatorowicza są osoby mające problemy finansowe, wobec których toczą się postępowania windykacyjne i komornicze. W ocenie Prezesa Urzędu ta grupa konsumentów jest szczególnie wrażliwa biorąc pod uwagę ryzyko podejmowania kolejnych zobowiązań finansowych, które prowadzą do zwiększenia zadłużenia.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c.

Ad I.2.

„Pełnomocnik (...) jest upoważniony do występowania w moim imieniu w następujących sprawach: występowania w moim imieniu przed wszystkimi Władzami i Urzędami Administracji Państwowej i Sądowniczej, Instytucjami, Podmiotami gospodarczymi, Bankami, Sądami Powszechnymi i Komornikami”

Wskazane postanowienie jest nierzetelne i niejednoznaczne. Postanowienie to kształtuje sytuację konsumentów w sposób niedostatecznie zabezpieczający ich interesy.

Jak już wskazano, zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Mając powyższe na uwadze trzeba wskazać, że Arkadiusz Kolatorowicz nie jest radcą prawnym ani adwokatem, a zatem nie ma uprawnień do reprezentowania klientów przed Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem

Administracyjnym i Trybunałem Konstytucyjnym, gdy tymczasem z treści pełnomocnictwa wynika, że będzie reprezentował zleceniobiorcę nie tylko przed sądami powszechnymi i komornikami, ale także przed „wszystkimi władzami i urzędami administracji państwowej i sądowniczej”. Jednocześnie w treści „Pełnomocnictwa”, jak i w treści „Umowy stałego zlecenia o świadczenie usług” nie ma postanowień, które stanowią o tym, że przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej (np. radcy prawnemu, adwokatowi). Pomiedzy postanowieniem umowy a rzeczywistymi możliwościami zleceniobiorcy w reprezentowaniu klientów istnieje zatem sprzeczność. W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie umowy powinno być precyzyjnie i zawierać informację o rzeczywistych możliwościach zleceniobiorcy w reprezentowaniu zleceniodawcy. Postanowienie stosowane przez Arkadiusza Kolatorowicza, biorąc pod uwagę wskazane powyżej okoliczności zawarcia umowy i pozostałą treść wzorca umowy, może wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu pełnomocnictwa, jakiego udzielił i prowadzić tym samym do rażącego naruszenia interesów procesowych oraz ekonomicznych konsumenta.

Niezależnie Prezes Urzędu wskazuje, że jeśli rzeczywistą intencją Arkadiusza Kolatorowicza było reprezentowanie konsumentów wyłącznie w takim zakresie, w jakim pełnomocnik ma kompetencje, to postanowienie w obecnym kształcie jest niejasne. W postanowieniu tym występuje sformułowanie „wszystkimi władzami i urzędami administracji państwowej i sądowniczej”, dla którego nie ma jednoznacznego desygnatu. Skoro pełnomocnik jest równocześnie upoważniony do reprezentowania swojego klienta przed sądami powszechnymi i komornikami powstaje uzasadniona wątpliwość, do jakich instytucji odnosi się określenie „wszystkie władze sądowe i administracja sądowa”.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Wskazane postanowienie narusza dobry obyczaj, który polega na rzetelnym, jednoznacznym określaniu zakresu świadczeń wynikających z umowy zawieranej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Dodatkowo postanowienie to narusza dobry obyczaj nakazujący przedsiębiorcy kształtowanie relacji z konsumentem w sposób, który nie powoduje u konsumenta dezorientacji i błędnych przekonań. Zleceniobiorca nie jest w stanie udzielić konsumentowi pomocy prawnej tak szerokiej jak wskazuje to treść pełnomocnictwa, a jednocześnie w umowie nie przewidziano, by zleceniobiorca mógł posłużyć się osobami trzecimi w wykonaniu zobowiązania. Może doprowadzić to do sytuacji, w której sprawa konsumenta nie zostanie poprowadzona należycie np. nie zostaną wniesione środki prawne takie jak skarga kasacyjna, skarga o stwierdzenie niegodności z prawem prawomocnego orzeczenia, czy skarga konstytucyjna, ewentualnie do sytuacji zaskoczenia konsumenta – na etapie, w którym sprawa wymaga działania profesjonalnego pełnomocnika konsument może uzyskać od zleceniobiorcy informację, że konieczne jest zawarcie kolejnej umowy – tym razem z profesjonalnym pełnomocnikiem i w związku z tym poniesienie kolejnych kosztów.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Naruszenie wskazanych powyżej dobrych obyczajów może prowadzić do rażącego naruszenia interesów konsumenta poprzez wywołanie u niego błędnego wyobrażenia o

zakresie czynności, jakie podejmie w jego imieniu Arkadiusz Kolatorowicz. Powyższe może spowodować zaniechanie przez konsumenta wszelkich możliwych działań mających na celu ochronę jego interesów prawnych i ekonomicznych np. może prowadzić do niezłożenia skargi kasacyjnej, albo narazić konsumenta na dodatkowe wydatki związane z koniecznością zatrudnienia profesjonalnego pełnomocnika do dokonania określonych czynności procesowych. Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że w okolicznościach tej sprawy zakresem pełnomocnictwa powinno być objęte to, co jest przedmiotem zawartej z konsumentem umowy stałego zlecenia, a nadto pełnomocnictwo powinno jednoznacznie wskazywać podmioty, przed którymi Arkadiusz Kolatorowicz może reprezentować swoich klientów.

Oceniając wskazane postanowienie należy jednocześnie mieć na uwadze okoliczność, iż klientami Arkadiusza Kolatorowicza są osoby mające problemy finansowe, wobec których toczą się postępowania windykacyjne i komornicze. W ocenie Prezesa Urzędu ta grupa konsumentów jest szczególnie wrażliwa biorąc pod uwagę ryzyko podejmowania kolejnych zobowiązań finansowych, w tym przeznaczania dodatkowych środków finansowych na dodatkowe usługi prawne.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c.

Ad I.3.

„Na podstawie art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r., nr 72, poz. 665 ze zm.) uprawniam Wierzyciela do przekazywania C.C. Investment Arkadiusz Kolatorowicz, informacji objętych tajemnicą bankową, dotyczących mojej osoby w związku ze zobowiązaniami finansowymi wynikającymi z zawartych przeze mnie umów kredytowych”

Wskazane postanowienie odwołuje się do art. 104 ust. 3 ustawy z dnia Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1998), zgodnie z którym banku nie obowiązuje, z zastrzeżeniem ust. 4, zachowanie tajemnicy bankowej wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą. Osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, art. 106a i art. 106b, wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej. W zakwestionowanym postanowieniu nie zostało jednakże wskazane, jakiego wierzyciela (jakiego banku) dotyczy udzielone upoważnienie. „Pełnomocnictwo” nie zawiera definicji wierzyciela. Do pojęcia wierzyciela odnosi się tylko §2 „Umowy stałego zlecenia o świadczenie usług”, zgodnie z którym „zleceniobiorca zobowiązany jest w szczególności do przeprowadzenia negocjacji w sprawie zadłużeń z tytułu zawartych umów kredytowych z wskazanymi niżej Bankami (...)”. Trzeba zauważyć, że w stosunkach z osobami trzecimi Arkadiusz Kolatorowicz posługuje się jednak dokumentem „Pełnomocnictwa”. Powyższe umożliwia Arkadiuszowi Kolatorowiczowi podejmowanie działań w zakresie nieuzgodnionym z konsumentem w umowie np. poprzez żądanie przekazania informacji stanowiących tajemnicę bankową od banku, który wprawdzie jest wierzycielem konsumenta, ale który nie został wskazany, jako wierzyciel w „Umowie stałego zlecenia o świadczenie usług”.

Ponadto w zakwestionowanym postanowieniu nie zostało sprecyzowane, co mieści się w pojęciu „umowa kredytowa”, stąd nie jest jasne, czy upoważnienie dotyczy danych dotyczących umów o kartę kredytową, czy umów kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym konsumenta (tzw. limitów w koncie), czy innego rodzaju umów

kredytowych. Powyższe stwarza niebezpieczeństwo wykorzystywania upoważnienia przez przedsiębiorcę w sposób szerszy niż wynika to z celów zawartej z konsumentem umowy. W konsekwencji przedsiębiorca może pozyskać od banku informacje odnośnie zobowiązań finansowych, co do których konsument nie miał intencji zawierania Umowy zlecenia o świadczenie usług.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, który polega na formułowaniu postanowień wzorców umów w sposób precyzyjny, jasny i rzetelny zwłaszcza w tych sytuacjach, gdy postanowienia te odnoszą się do pozyskiwania danych, które są chronione prawem. Poza tym postanowienia wzorca powinny być formułowane w taki sposób, by nie umożliwiały kształtowania przez przedsiębiorcę sytuacji faktycznych, na które konsument nie wyrażał zgody zawierając umowę. W ocenie Prezesa Urzędu wskazane postanowienie nie spełnia tych wymogów.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Wskazane postanowienie może rażąco naruszać interesy konsumenta, albowiem może prowadzić do niekontrolowanego przez konsumenta dostępu do jego danych stanowiących tajemnicę bankową. Postanowienie to kształtuje zatem sytuację konsumentów w sposób niedostatecznie zabezpieczający ich interesy prawne.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ §1 k.c.

Ad I.4.

„Wysokość i termin wypłaty prowizji zostaną określone w aneksie do niniejszej Umowy”

Wskazane postanowienie odsyła w zakresie wysokości i terminu wypłaty wynagrodzenia do aneksu, którego treść w momencie podpisywania umowy nie jest konsumentowi znana i co do którego nie określono, kiedy zostanie zawarty. Wynikająca z przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych ochrona konsumentów opiera się na założeniu, że konsument powinien być szczegółowo poinformowany o treści umowy przed jej zawarciem, tymczasem postanowienie stanowi o możliwości określania istotnych warunków umowy po zawarciu umowy. W tym zakresie postanowienie to stanowi więc odpowiednik postanowienia z art. 385² pkt 4 k.c., zgodnie z którym za niedozwolone uznaje się postanowienia umowne, które przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy, a jednocześnie odpowiednik postanowienia z art. 385² pkt 20 k.c., zgodnie z którym za niedozwolone uznaje się postanowienia umowne, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy.

Należy podkreślić, że w przypadku umów mających na celu „oddłużenie” konsumenta istotny jest czynnik czasu. Z tego względu dla konsumenta nie jest obojętne, kiedy pozyska

informację o wynagrodzeniu dla przedsiębiorcy. Może być tak, że pilna konieczność podjęcia działań w sprawie wykluczy możliwość negocjowania wynagrodzenia albo zmiany pełnomocnika. Konsument zostanie postawiony w sytuacji, w której będzie zmuszony zgodzić się na wynagrodzenie zaproponowane w aneksie, a jeśli się na nie nie zgodzi to zostanie pozbawiony pomocy prawnej w istotnym dla sprawy momencie. Przedsiębiorca nie określając wynagrodzenia w umowie nie ryzykuje, albowiem chronią go przepisy prawa. Przepis art. 735 §2 k.c. w zw. z art. 750 k.c. stanowi, iż jeżeli nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia to należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy. Przy braku określenia wynagrodzenia w umowie konsument ponosi ryzyko, że zostanie zmuszony do zaakceptowania wynagrodzenia, na które by się nie zgodził, gdyby nie upływ czasu i konieczność podjęcia pilnych czynności w sprawie.

Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że w okolicznościach tej sprawy wynagrodzenie, jak i termin jego zapłaty powinny zostać precyzyjnie określone w głównym dokumencie umownym oraz powinny być konsumentowi znane już z chwilą zawierania umowy.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie. Jakkolwiek postanowienie to odnosi się do ceny usługi, to jednakże nie ustala wysokości tej ceny a jedynie wskazuje, w jaki sposób dojdzie do ustalenia ceny usługi w przyszłości. Jednocześnie postanowienie to jest niejednoznaczne, albowiem nie precyzuje terminu, w którym nastąpi ustalenie ceny usługi.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, który polega na formułowaniu postanowień wzorców umów w sposób precyzyjny, jasny i rzetelny zwłaszcza w tych sytuacjach, gdy postanowienia te odnoszą się do zasad ustalania wynagrodzenia. Postanowienie to narusza też dobry obyczaj, który zakazuje przedsiębiorcy wykorzystywania swej uprzywilejowanej pozycji kontraktowej względem konsumenta. Nie określając w umowie wynagrodzenia i nie przyznając konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy Przedsiębiorca uzyskał możliwość jednostronnego ukształtowania sytuacji konsumenta w sposób, na który konsument nie zgodziłby się przy zawieraniu umowy.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Stosowanie wskazanego postanowienia może prowadzić do rażącego naruszenia interesów ekonomicznych konsumentów poprzez wytworzenie sytuacji, w której konsument staje się zobowiązany do zapłaty ceny usługi w wysokości, która nie byłaby przez niego akceptowana w momencie zawierania umowy. Wynagrodzenie ustalone dopiero po zawarciu umowy może być rażąco wysokie (niekonkurencyjne).

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 385² pkt 4 i 20 k.c.

Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec, jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad II

Zgodnie z art. 23b ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca w sposób określony w decyzji.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu zdecydował o nałożeniu na Arkadiusza Kolatorowicza obowiązku usunięcia trwających skutków naruszenia poprzez doręczenie konsumentom będącym w dniu uprawomocnienia się decyzji stronami obowiązujących umów zawartych na podstawie wzorca umowy pn. „Umowa stałego zlecenia o świadczenie usług”, którego integralną częścią jest wzorzec pn. „Pełnomocnictwo”, listem poleconym, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji, imiennie adresowanej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wskazanych w pkt I niniejszej decyzji.

Wskazać należy, iż wykonanie przez Arkadiusza Kolatorowicza tego obowiązku ułatwi konsumentom pozyskanie informacji o decyzji wydanej przez Prezesa Urzędu i tym samym umożliwi im powołanie się na bezskuteczność postanowień wskazanych w pkt I decyzji. Regulacja przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych, a zwłaszcza art. 385¹ k.c., nie pozostawia wątpliwości, iż postanowienia dotknięte abuzywnością „nie wiążą konsumenta”. Należy stwierdzić, że dane postanowienia przestają wiązać już w chwili zawarcia umowy. Decyzja Prezesa Urzędu, w której Prezes Urzędu stwierdza niedozwolony charakter postanowienia umownego ma charakter deklaratoryjny. W konsekwencji uznać należy, że niedozwolone postanowienia wzorca umowy są bezskuteczne w stosunku do konsumentów od początku zawarcia umowy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Ad III

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 ww. ustawy jeżeli w wyniku postępowania organ ochrony konsumentów stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 83 tej ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 84. W świetle art. 263 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego, do kosztów postępowania zalicza się m.in. koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Z kolei zgodnie z art. 264 § 1 ww. kodeksu, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku organ ochrony konsumentów w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym, postanowiono

obciążyć ww. przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **43,30 zł** (słownie: czterdzieści trzy złotych 30/100).

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w pkt III sentencji.

*Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w **NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000** w terminie **14 dni** od uprawomocnienia się decyzji.*

Jednocześnie poucza się, że na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. **od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie** do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **za pośrednictwem** Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w terminie **miesiąca** od dnia jej doręczenia.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego oraz stosownie do art. 264 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stronie przysługuje zażalenie za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury*

Tomasz Dec

Otrzymuje:
Arkadiusz Kolatorowicz
Candour College Investment
ul. J. Kochanowskiego 9 lok. 39
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

